

Nr 284.

Av herr Nilsson i Svalöv m. fl., om utredning och förslag till sådan ändring av skattelagstiftningen att bättre möjligheter till resultatutjämning vinnes.

Den direkta beskattningen i vårt land bygger på principen om skatt efter förmåga. Skatteförmågan måste härvid av praktiska skäl bestämmas med hänsyn till förhållandena under visst år. Någon exakt norm för skatteförmågan får man givetvis icke härigenom, eftersom inkomsterna varierar från år till år. I de fall, där variationerna endast är obetydliga, blir avvikelserna från det fullt riktiga också små. I andra fall åter, där mycket betydande skiljaktigheter förekommer, leder bestämmelserna om beskattningsårets slutenhet stundom till resultat, vilka icke kan betecknas såsom rimliga. Eftersom den statliga inkomstskatten för fysiska personer är progressiv, blir den skattskyldige vid starkt varierande årsinkomster vissa år högre beskattad än vederbort och vissa år lägre. Sammanlagt bestämmes hans skatt till högre belopp än om inkomsten fördelat sig jämnt på de olika åren. Verkligt stora skillnader i detta hänseende uppkommer emellertid först om den skattskyldige vissa år råkat ut för underskott och andra år haft en mer eller mindre betydande inkomst. Dylika förhållanden förekommer främst inom förvärvskällan rörelse.

I syfte att begränsa de ogynnsamma verkningarna av beskattningsårets slutenhet har vissa möjligheter beretts de skattskyldiga att vidtaga vinstreglerande åtgärder. För aktiebolag och ekonomiska föreningar råder i princip rätt till fri avskrivning. Någon hundra procentig garanti för att visst års reella underskott å verksamheten härigenom skulle kunna utjämnas mot annat års inkomst erbjuder dock icke denna anordning. För övriga rörelseidkare erbjuder den i stort sett fria lagervärderingen en möjlighet till vinstreglerande åtgärder av i princip samma slag. Lika effektiv som den fria avskrivningen är dock icke denna. Särskilt för de företag som arbetar med obetydliga lager är den fria lagervärderingen ett mycket ofullständigt instrument för vinstreglerande åtgärder.

Här må i övrigt nämnas de möjligheter som erbjuder sig att i tiden framflytta beskattningen genom rätten till avdrag vid avsättning till vissa fonder, som sedan återföres till beskattning, ävensom möjligheterna att vid ackumulerad inkomst fördela denna på flera år.

Man har i vissa andra länder gått längre i resultatutjämnande riktning än i vårt land. I Norge använder man sig sålunda av s. k. genomsnittsberäkning vid fastställande av inkomst av rörelse, jordbruk och fiske. Man utjämnar härigenom olika inkomster och eventuell förlust under en treårs-

period. I England har i varje fall tidigare förekommit den ordningen, att uppkommen förlust vid taxeringen kunnat balanseras under 7 år och följaktligen kunnat kvittas mot därunder uppkommande vinst. Även i andra länder kan exempel på resultatutjämning framletas.

Det är alldeles uppenbart, att man med en anordning, som medgäve rätt att utnyttja ett visst års underskott av en verksamhet mot tidigare eller senare års överskott, skulle få ett rättvisare system än för närvarande. Önskemålet härom är givetvis lika starkt beträffande alla förvärvskällor och beträffande såväl fysiska som juridiska personer. I praktiken gör sig dock kravet starkast gällande beträffande rörelseidkare, som icke driver sin verksamhet under aktiebolagsform, d. v. s. företrädesvis de mindre företagen. Det är icke ovanligt, att hantverkare och småindustriföretagare, särskilt under de första åren efter startandet av en firma, nödgas redovisa underskott, som med gällande bestämmelser icke sedermera får avdragas från inkomsten. En ändring av skattelagstiftningen på denna punkt synes oss synnerligen starkt motiverad. Den mindre industrien och hantverket spelar i vårt land stor roll, och det måste vara ett allmänt önskemål, att vår skattelagstiftning i möjligaste mån utformas så, att den icke hindrar uppkomsten av nya företag eller tvingar redan bestående företag att upphöra. Vi är icke beredda att angiva det lämpligaste sättet för en resultatutjämning som kan bli fullt effektiv och i övrigt lämplig, även om man utan vidare torde kunna säga sig att en balansering av uppkomna underskott under ett visst antal år torde få goda verkningar. Det synes oss därför lämpligast, att frågan blir föremål för en allsidig utredning. Det kunde måhända ifrågasättas att, i likhet med vad som skett beträffande ett flertal andra skattespörsmål, denna fråga toges upp av 1950 års skattelagsakkunniga. Vad som talar häremot är att denna utredning redan torde ha ett så stort arbetsfält, att den knappast inom rimlig tid skulle kunna börja ägna sig åt förevarande fråga. Det kunde också tänkas att företagsbeskattningskommittén vore ägnad att ta upp problemet. Eftersom denna kommitté väl närmast har att syssla med beskattningen av aktiebolag och ekonomiska föreningar, synes det oss dock som om en särskild utredning borde tillsättas. Då problemet icke kan ses helt isolerat för de mindre företagen, synes det lämpligt att en sådan särskild utredning finge samråda med företagsbeskattningskommittén.

Under åberopande av vad ovan framförts hemställer vi,

att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om utredning och förslag i syfte att åstadkomma bättre möjligheter till resultatutjämning än för närvarande, särskilt beträffande förvärvskällan rörelse.

Stockholm den 27 januari 1954.

Eric Nilsson

Nils Agerberg.

Rolf Eliasson.

i Svalöv.

Henrik Munktell.

Erik Nygren.